Европейски парламент
2024 – 2029

ПРИЕТИ ТЕКСТОВЕ

P10_TA(2026)0120

Значение на основаното на съгласие законодателство за изнасилванията в ЕС

Резолюция на Европейския парламент от 28 април 2026 г. относно значението на основаното на съгласие законодателство за изнасилванията в ЕС (2025/2040(INI))

Европейският парламент,

– като взе предвид член 2 и член 3, параграф 2 и параграф 3 от Договора за Европейския съюз, членове 8, 10 и 19 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), както и член 83, параграф 1 и член 82, параграф 2 от ДФЕС, които се отнасят до взаимното признаване на съдебните решения и полицейското и съдебното сътрудничество,

– като взе предвид член 83, параграф 1 от ДФЕС, който позволява на Парламента и на Съвета да установят минимални правила относно определянето на престъпленията и санкциите в областта на особено тежката престъпност с трансгранично измерение, включително насилието, основано на пола,

– като взе предвид Хартата на основните права на Европейския съюз, по-специално член 21 от нея, който забранява дискриминацията, член 45 от нея, който установява правото на свободно движение, и член 47 от нея, който установява правото на справедлив съдебен процес,

– като взе предвид Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие (Конвенцията от Истанбул), ратифицирана от ЕС през 2023 г., по-специално член 36 от нея, който изисква да се криминализират сексуалните актове без съгласие, както и докладите за наблюдение на държавите, изготвени от Експертната група за действие срещу насилието над жени и домашното насилие,

– като взе предвид член 21 и член 3 от Хартата на основните права на Европейския съюз и член 2 от Договора за Европейския съюз, определящ равенството между половете като основна ценност на Съюза, която да бъде интегрирана във всички политики и програми,

– като взе предвид втория общ доклад относно дейностите на Експертната група за действие срещу насилието над жени и домашното насилие, публикуван през април 2021 г.,

– като взе предвид Препоръка Rec (2002)5 от 30 април 2002 г. на Комитета на министрите на Съвета на Европа относно защитата на жените срещу насилие, в която настоятелно се призовава държавите-членки на Съвета на Европа, да санкционират всеки сексуален акт, извършен срещу лица, които не са дали съгласието си, дори ако те не показват признаци на съпротива,

– като взе предвид Директива (ЕС) 2024/1385 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 г. относно борбата с насилието над жени и домашното насилие[1],

– като взе предвид Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета[2] („Директива за правата на жертвите“), която предоставя рамка за ориентирано към жертвите правосъдие, включително в случаи на сексуално насилие,

– като взе предвид предложението на Комисията от 6 февруари 2024 г. за директива на Европейския парламент и на Съвета относно борбата със сексуалното насилие и сексуалната експлоатация на деца, както и с материалите, съдържащи сексуално насилие над деца, и за замяна на Рамково решение 2004/68/ПВР на Съвета (COM(2024)0060), което включва определение за акт, извършен без съгласие, както и позицията на Парламента от 17 юни 2025 г., относно това предложение[3],

– като взе предвид резолюцията на Европейския парламент от 16 септември 2021 г., съдържаща препоръки към Комисията относно определянето на основаното на пола насилие като нова област на престъпност по смисъла на член 83, параграф 1 от ДФЕС[4],

– като взе предвид европейската стратегия за равенство между половете за периода 2020 – 2025 г., в която се призовава за по-голяма защита срещу насилие, основано на пола, и за всеобхватно сексуално образование, насърчаващо осведомеността относно съгласието,

---

1 ОВ L, 2024/1385, 24.5.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj.
2 ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj.
3 Приети текстове, P10_TA(2025)0116.
4 ОВ C 117, 11.3.2022 г., стр. 88.

– като взе предвид своята резолюция от 15 февруари 2023 г. относно предложението за решение на Съвета за сключване от Европейския съюз на Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие[5],

– като взе предвид решението на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) от 4 декември 2003 г. по дело MC/България (жалба № 39272/98), в което ЕСПЧ установи позитивно задължение на държавите да приемат наказателноправни разпоредби за ефективно разследване и наказване на изнасилването, поясни, че изискването на доказателство за физическа съпротива рискува да остави някои видове изнасилване ненаказани, и постанови, че членове 3 и 8 от Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ) изискват санкционирането и ефективното наказателно преследване на всеки сексуален акт без съгласие, включително при липса на физическа съпротива,

– като взе предвид решението на ЕСПЧ Италия от 27 май 2021 г. по дело JL/Италия (жалба № 5671/16), в което беше постановено, че придържането към стереотипи и обвиняването на жертвите по време на дела за изнасилване представлява нарушаване на правото на зачитане на личния живот съгласно член 8 от ЕКПЧ,

– като взе предвид принципите от Йогиакарта, приети през ноември 2006 г., и принципите от Йогиакарта плюс 10, приети през ноември 2017 г.,

– като взе предвид проучванията и докладите, изготвени от Агенцията на ЕС за основните права (FRA) и Европейския институт за равенство между половете (EIGE), например проучването от 2014 г. относно насилието срещу жени, по-специално проучването от 2024 г. относно насилието, основано на пола, в ЕС, според което 17,2% от жените в държавите – членки на ЕС, са били подложени на сексуално насилие[6], и доклада от 2024 г. относно ЛГБТИК+ лицата в Европа,

– като взе предвид доклада на FRA от 10 юни 2025 г., озаглавен Fundamental Rights Report 2025 (Доклад относно основните права за 2025 г.), по-специално Становище 2 на FRA относно ефективната защита на жените – жертви на насилие[7],

---

5 ОВ C 283, 11.8.2023 г., стр. 149.

6 FRA, EIGE и Евростат, EU gender-based violence survey – Key results: Experiences of women in the EU-27 (Проучване на ЕС относно насилието, основано на пола – основни резултати: опитът на жените в ЕС-27), Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2024 г., стр. 14

7 FRA, Fundamental Rights Report 2025 (Доклад относно основните права за 2025 г.), Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2025 г., стр. 77

– като взе предвид Всеобщата декларация за правата на човека и Международния пакт за граждански и политически права,

– като взе предвид декларацията на ООН от 15 септември 1995 г., озаглавена „Пекинска декларация и платформа за действие“, и резултатите от конференциите за нейното преразглеждане,

– като взе предвид Конвенцията на ООН за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените от 1979 г. и Обща препоръка № 35 (2017) на Комитета на ООН за премахване на дискриминацията по отношение на жените от 26 юли 2017 г. относно основаното на пола насилие срещу жените,

– като взе предвид Програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие и принципа „никой да не бъде пренебрегнат“, залегнал в нея, по-специално цели за устойчиво развитие (ЦУР) № 3, 4, 5, 10 и 16,

– като взе предвид Съобщение № 34/2011 от 21 февруари 2014 г. на Комитета на ООН за премахване на дискриминацията по отношение на жените, в което държавите настоятелно се призовават да преразгледат законодателството относно изнасилванията, като премахнат изискванията, свързани със сила или доказателство за проникване, и поставят липсата на съгласие в центъра на престъплението,

– като взе предвид Римския статут на Международния наказателен съд, и по-специално член 7, параграф 1, буква ж) от него, в който изнасилванията и други форми на сексуално насилие се признават за престъпления срещу човечеството, когато са извършени като част от широко разпространено или системно нападение, насочено срещу цивилно население,

– като взе предвид доклада на специалния докладчик относно насилието срещу жени, причините и последиците от него от 19 април 2021 г., озаглавен Rape as a grave, systematic and widespread human rights violation, a crime and a manifestation of gender-based violence against women and girls, and its prevention (Изнасилването като тежко, системно и широко разпространено нарушение на правата на човека и като престъпление и проява на основано на пола насилие срещу жени и момичета и неговото предотвратяване), който беше представен на 47-ата сесия на Съвета на ООН по правата на човека, както и придружаващата го рамка за законодателство относно изнасилването,

– като взе предвид член 55 от своя Правилник за дейността,

– като взе предвид съвместните разисквания на комисията по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи и комисията по правата на жените и равенството между половете, проведени съгласно член 59 от Правилника за дейността,

– като взе предвид доклада на комисията по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи и комисията по правата на жените и равенството между половете (A10-0047/2026),

А. като има предвид, че съгласно международното право в областта на правата на човека актовете на сексуално насилие са криминализирани както във война, така и в мирно време; като има предвид, че в контекста както на международното хуманитарно право, така и на международното наказателно право изнасилването се определя като потенциално военно престъпление, престъпление срещу човечеството или акт, допринасящ за геноцид, при условие че са налице други необходими елементи от тези престъпления; като има предвид, че тази класификация е формулирана в Римския статут на Международния наказателен съд (член 8) и Женевските конвенции от 1949 г. и допълнителните протоколи; като има предвид, че правното тълкуване на изнасилването като военно престъпление съгласно Международния наказателен съд включва липсата на съгласие като ключов елемент;

Б. като има предвид, че според ЕСПЧ определенията, основани на използването на сила като основен елемент на престъплението, предлагат недостатъчна защита на жертвите на сексуално насилие и застрашават ефективната защита на сексуалната автономност на индивида;

В. като има предвид, че изнасилването е нарушение на редица права на човека, включително правото на телесна неприкосновеност, правото на автономност и на сексуална автономност, правото на неприкосновеност на личния живот, правото на най-висок достижим стандарт на физическо и психично здраве, правото на жените на равенство пред закона и правото на свобода от насилие, дискриминация, изтезания и други форми на жестоко или нечовешко отношение; като има предвид, че изнасилването също така лишава жертвата от пълноценното упражняване на редица други права на човека, като например правото на живот, достойнство, физическа и психическа неприкосновеност, правото на свобода и лична сигурност, правото на равенство в рамките на семейството и пред закона, независимо от пола и половата идентичност, както и правото на недискриминация, изтезания и други форми на малтретиране, наред с другото;

Г. като има предвид, че насилието, основано на пола, продължава да бъде едно от най-широко разпространените и недостатъчно докладвани нарушения на правата на човека в Европа и изисква европейски отговор; като има предвид, че настоящата международна правна рамка в областта на правата на човека признава изнасилването както като нарушение на правата на човека, така и като форма на насилие, основано на пола, което засяга предимно жените и момичетата; като има предвид, че

изнасилването е една от най-широко разпространените и брутални форми на насилие, основано на пола, което нарушава физическата, психологическата и сексуалната неприкосновеност и физическата автономност на лицето и има тежки и трайни последици за преживелите лица;

Д. като има предвид, че основаното на пола насилие сериозно ограничава участието на жените и момичетата в обществения живот и достъпа им до правосъдие, образование и икономическа независимост и следователно представлява структурна пречка за постигането на истинско равенство между половете; като има предвид, че жертвите на изнасилване са засегнати от тежки и дълготрайни последици, включително социални и икономически последици — като загуба на работно място, финансова зависимост, нестабилност на жилищното настаняване и намалено участие в образованието или на работното място — което усложнява последиците от насилието и затвърждава неравенството между половете;

Е. като има предвид, че според FRA и EIGE 17,2% от жените в ЕС са били подложени на сексуално насилие, включително изнасилване и други нежелани сексуални актове, а една от всеки 20 жени е била изнасилена чрез употреба на сила от 15-годишна възраст нататък[8]; като има предвид, че според FRA насилието срещу ЛГБТИК+ лица се е увеличило през последните години, като транссексуалните жени са непропорционално изложени на физическо и сексуално насилие; като има предвид, че ЛГБТИК+ лицата също са изложени на сексуално насилие поради своя пол, половата си идентичност, изразяването на половата си принадлежност и половите си характеристики; като има предвид, че годишните разходи, свързани с основаното на пола насилие, в ЕС се оценяват на 366 милиарда евро;

Ж. като има предвид, че трансграничното измерение на престъплението изнасилване създава специална необходимост да се води обща борба с изнасилването в рамките на ЕС, за да се гарантират по-последователна защита и равен достъп до правосъдие за жертвите във всички държави членки, с редица ключови елементи: необходимостта да се гарантира минимално равнище на защита за всички жени във всички държави членки, необходимостта да се гарантира минимално равнище на защита, когато жените упражняват свободата си на движение в целия Съюз, тъй като липсата на хармонизирано определение за изнасилване подкопава правната сигурност на жертвите и достъпа им до правосъдие и следователно може да представлява пречка за свободното движение, както и необходимостта и

---

8 FRA и EIGE, Violence against women: an EU-wide survey – Results at a glance (Насилието срещу жените: общоевропейско изследване – основни резултати), Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2014 г., стр. 20.

задължението правото на ЕС да бъде приведено в съответствие с международните стандарти, например Конвенцията от Истанбул, която изисква да се криминализира изнасилването въз основа на липсата на съгласие;

3. като има предвид, че настоящата правна среда в ЕС остава разпокъсана, с различни съдебни тълкувания и различаващи се определения за изнасилване, които невинаги отразяват международните стандарти в областта на правата на човека или изискванията на Конвенцията от Истанбул по отношение на съгласието; като има предвид, че липсата на хармонизирани правни определения в държавите членки подкопава правата на жертвите, възпрепятства трансграничното сътрудничество и допринася за безнаказаността на извършителите и липсата на осведоменост за това какво представлява акт на сексуално насилие; като има предвид, че няколко държави членки все още определят изнасилването въз основа на използването на сила или заплаха, като по този начин изключват много жертви от правна защита; като има предвид, че това подчертава спешната необходимост от общоевропейско определение на изнасилване въз основа на съгласие; като има предвид, че въвеждането на основано на понятието за липсата на съгласие общо правно определение за изнасилване би спомогнало за по-добро полицейско и съдебно сътрудничество и за подобряване на събирането и съпоставимостта на данните относно изнасилванията в ЕС;

И. като има предвид, че всички държави членки са подписали Конвенцията от Истанбул, но че пет държави членки все още не са я ратифицирали[9]; като има предвид, че само две от тях наскоро реформираха законодателството си, за да поставят съгласието в основата на определението на престъплението изнасилване[10]; като има предвид, че след влизането в сила на Конвенцията от Истанбул 16 държави членки измениха законодателството си, за да включат или да пояснят понятието за съгласие като съставен елемент от престъплението изнасилване; като има предвид, че ЕС се присъедини към Конвенцията през 2023 г. за областите, попадащи в неговата изключителна компетентност; като има предвид, че разпоредбата на Конвенцията от Истанбул относно основаното на съгласие определение беше важна повратна точка за правната реформа, отбелязваща промяна на традиционния подход, при който определението за изнасилване включва предположение за насилие; като има предвид, че според доклада на FRA за основните права за 2025 г. държавите членки, които са ратифицирали Конвенцията от Истанбул, следва да криминализират сексуалното насилие, като използват основани

---

9 България, Чехия, Унгария, Литва и Словакия.

10 България и Чехия.

на съгласие определения за изнасилване и други форми на сексуално насилие,

Й. като има предвид, че ЕСПЧ изигра ключова роля за оформянето на съвременното разбиране за изнасилването съгласно правото в областта на правата на човека, по-специално чрез ключовото си решение от 2003 г. по дело MC/България, в което установи позитивното задължение на държавите да приемат наказателноправни разпоредби за ефективно разследване и наказване на изнасилването, установи, че изискването на доказателство за физическа съпротива от страна на жертвата рискува да остави някои видове изнасилване ненаказани и не успява да защити сексуалната автономност, както се изисква съгласно членове 3 и 8 от ЕКПЧ, и постанови, че тези членове изискват санкционирането и ефективното наказателно преследване на всеки сексуален акт без съгласие, включително при липсата на физическа съпротива; като има предвид, че последващи решения на ЕСПЧ, например по дело JL/Италия (2021 г.) и X/ Кипър (2025 г.)[11], осъдиха използването на обвиняващи жертвите аргументи и стереотипи в съдебните производства, като установиха, че подобни практики представляват нарушение на правото на зачитане на личния живот съгласно член 8 от ЕКПЧ, затвърждават предразсъдъците и възпрепятстват достъпа до правосъдие за преживелите сексуално насилие лица; като има предвид, че в своето решение по дело H.W./Франция[12] ЕСПЧ постанови, че всеки сексуален акт без съгласие представлява форма на сексуално насилие; като има предвид, че в решението си по дело L. и други/Франция[13] ЕСПЧ тълкува членове 3 и 8 от ЕКПЧ в смисъл, че изискват от страните по ЕКПЧ да разполагат с наказателноправни системи, които могат да наказват сексуалните актове без съгласие;

К. като има предвид, че в Наръчника на ООН за законодателството относно насилието над жени се посочва, че законодателството трябва да предвижда отегчаващи обстоятелства, включително например възрастта на преживялото насилие лице, връзката между преживялото насилие лице и извършителя, използването или заплахата за физическо насилие, присъствието на множество извършители и тежките физически или психически последици от нападението за жертвата; като има предвид, че съгласно Наръчника законодателството следва освен това „конкретно да криминализира сексуалното посегателство в

---

11 Решение на Европейския съд по правата на човека от 27 февруари 2025 г., X/Кипър, жалба № 40733/22.

12 Решение на Европейския съд по правата на човека от 23 януари 2025 г., HW/Франция, жалба № 13805/21.

13 Решение на Европейския съд по правата на човека от 24 април 2025 г., L и други/Франция (жалби № 46949/21, 24989/22 и 39759/22);

рамките на връзка (например „изнасилване от съпруг“), като предвиди разпоредбите относно сексуалното посегателство да се прилагат „независимо от естеството на връзката“ между извършителя и жалбоподателя, или като постанови, че „никакъв брак или друга връзка не представлява защита срещу обвинение за сексуално посегателство съгласно законодателството““;

Л. като има предвид, че на 16 септември 2021 г. Парламентът прие резолюция за определяне на насилието, основано на пола, като нова област на престъпност, посочена в член 83, параграф 1 от ДФЕС; като има предвид, че в тази резолюция държавите членки се призовават да изменят определението за „изнасилване“ в националното си право, така че то да се основава на липсата на съгласие, и се подчертава, че насилието, основано на пола, е сериозно нарушение на правата и достойнството на човека, а изнасилването е форма на насилие, основано на пола;

М. като има предвид, че член 83 от ДФЕС следва да бъде приложимото правно основание за законодателни предложения относно престъплението изнасилване, тъй като изнасилването е особено тежко престъпление с трансгранично измерение и попада в областта на престъплението „сексуална експлоатация на жени и деца“;

Н. като има предвид, че понятието „сексуална експлоатация“ в член 83, параграф 1 от ДФЕС не се ограничава само до трафика на хора, тъй като такова тясно тълкуване несправедливо би ограничило „трафик[а] на хора и сексуална[та] експлоатация на жени и деца“ до престъпления, свързани с трафик на хора; като има предвид, че формулировката и законодателната практика, включително Директивата относно сексуалното насилие над деца[14], показват, че „сексуалната експлоатация“ обхваща по-широк кръг от престъпления, включително сексуалното насилие; като има предвид, че сексуалната експлоатация обикновено се отнася до несправедливото използване на друго лице за сексуални облаги и е свързана с уязвимостта на жертвите, която е от основно значение при престъплението изнасилване;

О. като има предвид, че член 36 от Конвенцията от Истанбул задължава страните да криминализират всички сексуални актове, при които липсва съгласие, и уточнява, че „съгласието трябва да бъде дадено доброволно в резултат от свободната воля на лицето, преценена в контекста на конкретните обстоятелства“; като има предвид, че този принцип е в

---

[14] Директива 2011/93/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография и за замяна на Рамково решение 2004/68/ПВР на Съвета (ОВ L 335, 17.12.2011 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/93/oj).

съответствие с решенията на ЕСПЧ и с националната съдебна практика;

П. като има предвид, че съгласието е доброволно споразумение за извършване на конкретна сексуална дейност и може да бъде оттеглено по всяко време;

Р. като има предвид, че много държави членки[15] и няколко други европейски държави[16] вече въведоха в своите наказателни кодекси основани на съгласие определения за изнасилване, което доведе до по-ефективно предотвратяване, докладване и наказателно преследване на престъпленията, свързани със сексуално насилие, и повиши обществената осведоменост;

С. като има предвид, че в позицията си и мандата относно Директивата относно борбата с насилието над жени и домашното насилие Парламентът категорично подкрепи включването на основано на съгласие определение на престъплението изнасилване в текста така, както е в предложението на Комисията; като има предвид, че за съжаление Съветът беше на мнение, че криминализирането на изнасилването не следва да бъде включено в тази директива;

Т. като има предвид, че предложението на Комисията за Директива относно борбата с насилието над жени и домашното насилие включваше предложение за криминализиране на изнасилването въз основа на признаването, че „сексуалната експлоатация на жени“ включва изнасилването; като има предвид, че това тълкуване е в съответствие с ангажимента, поет в Договорите, за равенство между жените и мъжете; като има предвид, че следователно член 83, параграф 1 от ДФЕС е подходящо правно основание за установяване на минимални правила на ЕС относно определението за изнасилване;

У. като има предвид, че преживелите изнасилване често биват питани за неоказването на съпротива от тяхна страна срещу упражняваното над тях сексуално насилие, а извършителите претендират, че липсата на съпротива от страна на жертвите означава пасивно съгласие; като има предвид, че в шведско проучване 70% от жертвите на сексуално насилие съобщават за значителна тонична неподвижност, известна също като „реакция на вцепенение“; като има предвид, че най-често срещаната реакция сред преживелите изнасилване е реакция, известна като „вцепеняващ страх“ (или „тонична неподвижност“), а не активна физическа съпротива срещу извършителя; като има предвид, че липсата на съпротива или „вцепеняването“ е често срещана

---

15 Австрия, Белгия, Германия, Гърция, Дания, Ирландия, Испания, Кипър, Люксембург, Малта, Нидерландия, Полша, Португалия, Словения, Финландия, Франция, Хърватия и Швеция.

16 Исландия, Норвегия, Черна гора, Украйна и Обединеното кралство.

неволна реакция и рефлекс за оцеляване при заплаха и може да доведе до неподвижност (застинала поза, загуба на мускулен тонус, невъзможност за предприемане на волеви действия) и дисоциация, при което съзнанието на лицето се откъсва от обезпокоителните и болезнени усещания и емоции, възникващи в тялото му, както и до загуба на чувството за дееспособност; като има предвид, че за да се гарантира достъп до правосъдие за преживелите изнасилване и да се насърчи правна и социална среда, в която изнасилването вече не се толерира, тази реалност не може да се пренебрегва;

Ф. като има предвид, че фактори като принуда, сила, заплахи, финансова и психологическа зависимост, физически или психически състояния – като тонична неподвижност, вцепеняване, изненада, състояние на страх, сплашване, безсъзнание, интоксикация, химическо подчинение, сън, заболяване, телесна повреда, увреждане, други състояния или друга ситуация на особена уязвимост – или структурна и междусекторна дискриминация могат да създадат уязвимост и опасност и да предотвратят свободното съгласие, което е от ключово значение в случаите на изнасилване;

Х. като има предвид, че травмата от сексуално посегателство може да повлияе на функционирането на паметта, като доведе до фрагментирани или липсващи спомени за събитията и нарушения във времевата последователност, което затруднява спомена за реда на настъпилите събития; като има предвид, че травмата вследствие на изнасилване е свързана с посттравматично стресово разстройство и други тежки психични симптоми, включително намалена концентрация, тревожност, пристъпи на паника, тежка депресия, епизоди на повторно преживяване на травматичното събитие и кошмари;

Ц. като има предвид, че разчитането на материални доказателства за оказване на съпротива, отправяне на заплахи или упражняване на насилие затвърждава вредните митове за изнасилването и стереотипите относно очакваното поведение на жертвите, което допринася за вторичната виктимизация, особено в случаите, когато жертвите не отговарят на социално изградените очаквания за травма, съпротива или видими наранявания; като има предвид, че тези практики допринасят за недоверието в правоприлагащите и правосъдните системи, което води до нисък процент на подаване на сигнали от страна на жертвите и безнаказаност за извършителите;

Ч. като има предвид, че сексуалната автономност и телесната неприкосновеност са неприкосновени права и че целта на основаното на съгласие законодателство за изнасилванията е да се засили тяхната защита; като има предвид, че е решаващо да се премине към основан на съгласие модел на право в областта на изнасилванията, за да се признае, че сексуалната

автономност и неприкосновеност могат да бъдат нарушени дори в ситуации, в които няма физическо насилие, например когато са налице динамика на принуда или злоупотреба с власт;

Ш. като има предвид, че подчертаването на значението на сексуалната автономност има за цел да насърчава равенството между половете, и по-специално упражняването на правата на жените и момичетата; като има предвид, че основаното на съгласие законодателство за изнасилванията подчертава по-специално правото на жените да вземат решения за себе си и собствените си тела;

Щ. като има предвид, че съгласието следва да бъде основен елемент от законодателството за изнасилването; като има предвид, че основаното на съгласие законодателство за изнасилванията е необходимо, за да се обхванат по-ефективно ситуации, при които сексуалният акт започва толкова рязко, че жертвата няма възможност да изрази волята си или да се защити преди началото на действието; като има предвид, че основаното на съгласие законодателство относно изнасилванията е също така от съществено значение за по-добро справяне със ситуации, при които жертвата не е в състояние да се противопостави на деянието поради страх;

АА. като има предвид, че доказателствата сочат, че повечето изнасилвания се извършват от познати или интимни партньори и се случват на закрито, но въпреки това жертвите на такива случаи често срещат подозрение и недоверие в рамките на наказателноправната система, особено в юрисдикции, където все още се прилагат остарели изисквания за доказване, които затвърждават митовете, че изнасилванията обикновено се извършват от непознати лица на обществени места и че жертвите провокират или изфабрикуват изнасилванията; като има предвид, че тези митове се подсилват допълнително от неподходящо медийно представяне, обществен дискурс и липса на обществена осведоменост;

АБ. като има предвид, че общоприетите митове и убеждения във връзка с изнасилването и сексуалното посегателство са във вреда на определението на престъплението изнасилване и пораждат допълнителни заплахи за благосъстоянието на преживелите изнасилване лица, готовността за подаване на сигнали и защитата от вторична виктимизация, като възпрепятстват наказателното преследване и достъпа до правосъдие; като има предвид, че тези приети убеждения и митове са един от факторите, които спомагат за затвърждаване на безнаказаността около изнасилването и възпрепятстват разработването на подходящо законодателство;

АВ. като има предвид, че мащабът на сексуалното насилие продължава да бъде силно подценяван и омаловажаван, тъй като

по-голямата част от сексуалните престъпления остават неоповестени; като има предвид, че много от докладваните изнасилвания никога не се преследват по съдебен ред, а по-голямата част от наказателните преследвания за изнасилване не завършват с осъдителна присъда; като има предвид, че това задълбочава липсата на доверие на жените в системата, води до нисък процент на подаване на сигнали и затвърждава общественото чувство за безнаказаност, което води до нормализиране на сексуалното насилие, включително изнасилването; като има предвид, че широко разпространената безнаказаност за изнасилванията допринася за преобладаващите комплексни убеждения и социални норми, които насърчават сексуалната агресия на мъжете и подкрепят насилието срещу жени, като създават среда, в която сексуалното насилие се нормализира и оправдава чрез трайни неравенства между половете и вредни нагласи по отношение на пола и сексуалността; като има предвид, че е неприемливо да няма последствия за извършването на изнасилване без физическо насилие; като има предвид, че последователното наказателно преследване на всички форми на изнасилване е от съществено значение за поддържане на общественото доверие в правосъдните системи и е изключително важно за предотвратяване на сексуалното насилие; като има предвид, че основаното на съгласие законодателство относно изнасилванията е от решаващо значение както за отразяването и промяната на нагласите към сексуалните престъпления, така и за повишаването на осведомеността в целия ЕС, като по този начин в крайна сметка се намалява и броят на сексуалните престъпления; като има предвид, че основаното на съгласие законодателство може да предизвика промяна на парадигмата към необходимостта да се търси съгласие, а не просто липса на явна съпротива на сексуален акт;

АГ. като има предвид, че в обяснителния доклад към Конвенцията от Истанбул се пояснява, що се отнася до член 36, параграф 2 от Конвенцията, че наказателното преследване на сексуалното насилие, включително на изнасилването, „ще изисква преценка на доказателствата с оглед на контекста, за да се установи на базата на всеки отделен случай дали жертвата свободно е дала съгласието си за извършване на сексуалния акт. Тази преценка трябва да разпознава широката гама от поведенчески реакции на сексуалното насилие и изнасилването, които жертвите демонстрират, и не трябва да се основава на предположения за типичното поведение в такива ситуации. Ето защо е също толкова важно да се гарантира, че тълкуването на законите и съдебното преследване на случаите на изнасилване не се влияят от половите стереотипи и митове за мъжката и женската сексуалност“;

АД. като има предвид, че в своето съобщение No 34/2011 Комитетът на ООН за премахване на дискриминацията по отношение на

жените настоятелно призовава държавите да преразгледат законодателството в областта на изнасилването, като премахнат изискванията, свързани със сила или доказателство за проникване, и поставят липсата на съгласие в центъра на престъплението, а в своята Обща препоръка No 35 (2017 г.) настоятелно призовава държавите да признаят насилието, основано на пола, като форма на дискриминация и да приемат правни реформи, които гарантират премахването на това насилие, включително чрез криминализиране на сексуалните актове без съгласие и оказване на подкрепа за достъпа до правосъдие и услуги за всички жени и момичета, особено тези, които са изправени пред пресичащи се форми на дискриминация;

АЕ. като има предвид, че равенството между половете и недискриминацията са основни ценности на ЕС, основни права, ключови принципи на Европейския стълб на социалните права и съществени условия за напредък; като има предвид, че дискриминацията, основана на пол, социален пол, както и на други мотиви, е забранена съгласно член 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз;

АЖ. като има предвид, че интерсекционалността е важен ръководен принцип, залегнал в правото на ЕС; като има предвид, че жените са изправени пред интерсекционална неравнопоставеност и дискриминация, свързани, наред с другото, с техния расов, етнически или социален произход, сексуална ориентация, полова идентичност и изразяване, религия или убеждения, статут на пребиваване или увреждане; като има предвид, че сексуалното насилие, основано на пола, е един от най-значимите въпроси, свързани с равенството между половете, и че реален напредък по отношение на равенството между половете може да бъде постигнат само чрез прилагане на междусекторен подход; като има предвид, че прилагането на междусекторен подход позволява да се преодолеят структурните пречки пред равенството между половете и да се събират доказателства, за да се създадат референтни показатели и да се проправи пътят към стратегически и ефективни политики за борба срещу системната дискриминация, изключването и социалните неравенства;

АЗ. като има предвид, че поради структурното естество на неравенството между половете и насилието, основано на пола, съгласието може да бъде дадено при условия на принуда или социален натиск, което подчертава необходимостта от подход, който включва не само индивидуалната автономност, но и социалната властова динамика, свързаните с пола норми и неравномерното разпределение на дееспособността между мъжете и жените;

АИ. като има предвид, че основаното на пола насилие, включително сексуалното насилие, е както причина, така и последица от

структурните неравенства и властовите асиметрии, които се коренят в свързаните с пола стереотипи и социалните норми; като има предвид, че справянето с това насилие изисква оспорване на тези норми и прилагане на всеобхватни правни, социални и образователни реформи;

АЙ. като има предвид, че дълбоко вкоренените стереотипи, свързани с пола, относно сексуалността и морала на жените допринасят за преобладаващите комплексни убеждения и социални норми, които насърчават сексуалната агресия на мъжете и подкрепят насилието срещу жени, като създават среда, в която сексуалното насилие се нормализира и оправдава чрез трайни неравенства между половете и вредни нагласи по отношение на пола и сексуалността; като има предвид, че това води до стигматизация и дискриминационно третиране на някои жени и други хора, защото нарушават свързаните с пола социални и сексуални норми или не отговарят на ролите на половете;

АК. като има предвид, че изнасилването, включително елементите, които евентуално предшестват престъплението, например сприятеляване с цел сексуална злоупотреба и онлайн измами, могат да се извършват в трансграничен контекст; като има предвид, че насилието над жени и момичета се извършва както онлайн, така и офлайн, и включва улеснено от технологиите сексуално насилие, тормоз, споделяне на интимни изображения без съгласие и принудителен контрол; като има предвид, че подобни форми на насилие засягат непропорционално жените и маргинализираните групи и все още не са разгледани в достатъчна степен в много национални рамки;

АЛ. като има предвид, че жертвите на изнасилване се нуждаят от незабавни, мултидисциплинарни, достъпни и всеобхватни медицински грижи, включително клинично проследяване след изнасилването, сексуално и репродуктивно здравеопазване, което включва спешна контрацепция, постекспозиционна профилактика, лечение на полово предавани инфекции и достъп до безопасен и законен аборт, както и подкрепа във връзка с травмата, и трябва освен това да имат възможност за дългосрочна подкрепа, включително психологически консултации; като има предвид, че в някои държави членки не се предоставя достъп до някои основни здравни услуги;

АМ. като има предвид, че културата на изнасилване се определя като структурна и широко разпространена система от нагласи, поведения, ценности и социални норми, които нормализират и омаловажават сексуалното насилие, подкопават съгласието, затвърждават митовете за изнасилванията и насърчават общественото нормализиране на това насилие;

АН. като има предвид, че широкото разпространение на вторична виктимизация показва дълбоката неспособност на правосъдните

системи и на остарелите закони, които не се основават на съгласие, да предоставят на преживелите лица достъп до правосъдие[17], както е видно от ниския процент на подаване на сигнали от страна на жертвите, липсата на помощ в съответствие с техните нужди, наличието на достъпни процедури и ниския процент на осъдителни присъди в случаите на изнасилване; това подчертава системните недостатъци в начина, по който правоприлагащите органи и съдебните системи разглеждат случаите на изнасилване, което от своя страна води до широко разпространено обществено чувство на безнаказаност за престъплението изнасилване и представлява сериозно нарушение на равенството между половете;

АО. като има предвид, че вторична виктимизация настъпва, когато жертвите претърпяват допълнителна вреда не като пряк резултат от престъпното деяние изнасилване, а поради начина, по който институциите и други лица се отнасят към тях; като има предвид, че вторичната виктимизация се дължи на многократен достъп на извършителя до жертвата, на безчувствено отношение, като например многократното разпитване за едни и същи събития, нагласите, обвиняващи жертвите, използването на неподходящ език или безчувствени коментари от страна на лица, осъществяващи контакт с жертвите, на медицински интервенции, на съдебни производства, в т.ч. тяхната продължителност, и на други институционални процеси; като има предвид, че вторичната виктимизация подкопава правата на жертвите, пречи на достъпа им до правосъдие и затвърждава тяхната травма, включително като причинява посттравматично стресово разстройство, депресия и тревожност и по този начин възпрепятства възстановяването им;

АП. като има предвид, че травматичният характер на изнасилването и неговото дългосрочно въздействие върху физическото и психологическото здраве, сигурността, телесната неприкосновеност, благосъстоянието и социалния живот на пострадалите изискват координиран, съобразен с пола и травмата отговор от страна на обучен и специализиран персонал, особено в правоприлагащите органи и в съдебната система, за да се преодолеят случаите на изнасилване и да се избегне вторичната виктимизация; като има предвид, че обучението на специалисти в областта на правото и правоприлагането продължава да бъде нехомогенно и недостатъчно в някои

---

17 Съвет на Европа, Case of L. and Others v. *France:* criminal-law system inadequate for the punishment of all non-consensual sexual acts, exposing rape victim to secondary victimisation (Случаят L. и др. срещу Франция: наказателноправна система, която не е подходяща за наказването на всички сексуални актове без съгласие и излага жертвата на изнасилване на вторична виктимизация), новинарска статия, Съвет на Европа, Страсбург, Франция, 24 април 2025 г.

държави членки; като има предвид, че ефективното прилагане на основаните на понятието за съгласие определения за изнасилване в закона зависи от способността на полицейските служители, прокурорите и съдебните органи да тълкуват и прилагат правилно тези разпоредби, като гарантират, че акцентът остава върху липсата на свободно изразено съгласие, а не върху доказателствата за оказване на съпротива или упражняване на физическо насилие; като има предвид, че налагането върху преживелите изнасилване на тежестта да докажат липса на съгласие засилва вредните стереотипи, свързани с изнасилването;

АР. като има предвид, че всеобхватното образование в областта на сексуалността и взаимоотношенията, основано на понятието за съгласие, е от ключово значение за намаляване на невярната информация и митовете за изнасилването и сексуалността, за справяне с нормите, свързани с пола, и за предотвратяване на всички форми на насилие, основано на пола, включително изнасилването; като има предвид, че ангажирането на мъжете и момчетата в насърчаването на равенството между половете, оспорването на свързаните с пола вредни стереотипи и нездравословни и вредни модели на мъжественост, както и поставянето под въпрос на основаните на права полови възгледи, са от решаващо значение за усилията за превенция; като има предвид, че преминаването към култура, основана на понятието за съгласие, също е от ключово значение за гарантиране на среда на взаимно уважение и безопасност, съсредоточена върху здрави социални взаимодействия; като има предвид, че предоставянето на всеобхватно и съобразено с пола и с възрастта образование в областта на сексуалността, на съгласието и на взаимоотношенията е ключов инструмент за предотвратяване на изнасилванията и сексуалното насилие и за справяне с първопричините;

АС. като има предвид, че в ЦУР 5 от Програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие се призовава за постигане на равенство между половете и овластяване на всички жени и момичета, а в ЦУР 16 се апелира за насърчаване на мирни и приобщаващи общества, достъп до правосъдие и ефективни и отговорни институции;

АТ. като има предвид, че в Програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие и съгласно принципа „никой да не бъде изоставен“, и по-специално в ЦУР 3, 4, 5, 10 и 16, се призовава за премахване на сексуалното насилие, постигане на равенство между половете, достъп до правосъдие, приобщаващо образование и уважение и защита на физическата и психическата неприкосновеност на всички лица;

АУ. като има предвид, че неуспехът на държавите членки да се справят със структурните и нормативните фактори, водещи до

безнаказаност на извършителите, се осъжда чрез шествия, протести и социални движения, като например движението #МеТоо, които нарушиха мълчанието относно изнасилването и предизвикаха законодателни промени в редица държави членки; като има предвид, че сред случаите, предизвикали масови протести, са „La Manada“ в Испания и този с Жизел Пелико във Франция и че тези случаи подчертават неадекватността на определенията за изнасилване, които се основават на използването на сила, а не на липса на съгласие;

1. призовава Комисията незабавно да предложи законодателство за установяване на общоевропейско определение за изнасилване, което да се основава на изискването за свободно изразено, информирано съгласие, което може да бъде оттеглено, в съответствие с член 36 от Конвенцията от Истанбул;

2. призовава държавите членки, които все още използват определения за изнасилване въз основа на предположението за насилие, да започнат законодателни промени, за да приведат определението в съответствие с най-новите международни стандарти и да предоставят необходимата и адекватна подкрепа и защита на лицата, преживели изнасилване;

3. приветства факта, че все по-голям брой държави членки са въвели основани на съгласието определения за сексуално насилие в съответствие с член 36 от Конвенцията от Истанбул, и призовава Комисията да насърчи държавите членки, които все още не са направили това, да ратифицират тази конвенция;

4. отново заявява, че законодателството за криминализиране на изнасилването, което се основава на липсата на съгласие, е международен стандарт за правата на човека, определен в Конвенцията от Истанбул; припомня задължението на държавите членки да спазват международните стандарти в областта на правата на човека и ги приканва да отидат още по-далеч, за да защитят и подкрепят лицата, преживели изнасилване, и да изкоренят всички прояви на преобладаващия сложен набор от убеждения и социални норми, които насърчават сексуалната агресия от страна на мъжете и подкрепят насилието срещу жени, като създават среда, в която сексуалното насилие се нормализира и оправдава чрез продължаващите неравенства между половете и вредните нагласи по отношение на пола и сексуалността;

5. отново заявява, че законодателството, основано на липсата на съгласие, е единствената подходяща, всеобхватна, съобразена с травмата и основана на доказателства рамка, която позволява достъп до правосъдие за лицата, преживели изнасилване; отбелязва, че основаното на наличието на съгласие законодателство относно изнасилването има положителни резултати за достъпа до правосъдие, включително по-висок

процент на съобщаване и присъди, и предоставя по-добри перспективи за възстановяване и емоционално благосъстояние на лицата, преживели такава травма;

6. отново призовава Комисията да представи, въз основа на член 83, параграф 1, трета алинея от ДФЕС, предложение за решение на Съвета за определяне на насилието, основано на пола, като нова област на престъпност в ЕС, за да се гарантира общ подход с оглед на ефективната борба с всички форми на насилие, основано на пола, което е едно от най-разпространените нарушения на основните права в ЕС;

7. подчертава, че валиден е само ясният, утвърдителен, свободно изразен и недвусмислен знак за съгласие и че мълчанието, липсата на словесна или физическа съпротива или липсата на „не“ не могат да се тълкуват като съгласие, както и че предишно съгласие, минало сексуално поведение или каквито и да било минали или настоящи отношения с извършител на престъпление, включително брачен или друг статут на партньорство, не предполагат текущо или бъдещо съгласие за сексуален акт; подчертава, че съгласието може да бъде оттеглено по всяко време преди и по време на сексуалния акт; отбелязва, че съгласието може да бъде изразено по всякакъв начин, при условие че е дадено доброволно в резултат на свободната воля на лицето и се преценява в контекста на конкретните обстоятелства, в съответствие с член 36 от Конвенцията от Истанбул;

8. подчертава, че съгласието трябва да се преценява в контекста на конкретните обстоятелства, като се признава, че не може да бъде дадено, ако е налице насилие, заплаха, изненада, измама, злоупотреба с власт, включително контрол, принуда, физическо или психическо състояние, като например състояние на страх, сплашване, безсъзнание, вцепенение, причинено от страх или травма, интоксикация, химическо подчинение, сън, заболяване, телесна повреда, увреждане или в друго особено уязвимо положение или уязвима възраст; признава, че такива състояния могат да попречат на даването на доброволно и информирано съгласие;

9. подчертава колко е важно да бъдат разпознати травматичните реакции, като например тоническа имобилизация или „реакция на вцепенение“, неволна невробиологична реакция на страх или заплаха, която може да доведе до временна парализа и неподвижност и загуба на способността за говорене, както и „реакцията на угаждане“, която е стратегия за оцеляване, която се развива под принуда и включва успокояване на извършителя в опит да се избегне ескалация или вреда; подчертава, че такива травматични реакции могат да се проявят по време на изнасилване и сексуално насилие и поради това трябва да бъдат отразени в законодателството и съдебната практика, за да се

гарантира съобразен с травмите и ориентиран към жертвите подход, като по този начин се признае от правна гледна точка, че липсата на съпротива не е равнозначна на съгласие;

10. призовава Комисията и държавите членки да прилагат междусекторен и ориентиран към жертвите подход във всички съответни политики, за да се гарантира достъп до правосъдие и да се постигне равенство между половете, като признава, че насилието и дискриминацията, основани на пола, включително сексуалното насилие, като например изнасилването, често се усложняват от други фактори на дискриминация и стереотипи, свързани с пола, и че пресичането на тези фактори създава множество и уникални форми на дискриминация, които изискват целенасочени, специфични за контекста мерки, включително законодателни, за да се гарантира еднаква защита и подкрепа за всички лица, преживели такава травма;

11. подчертава, че основаното на понятието за съгласие законодателство относно изнасилванията трябва да се прилага и в цифрова и виртуална среда, където могат да се извършват действия от сексуално естество без съгласие, като например симулирано изнасилване или принудителни сексуални взаимодействия; подчертава, че подобни действия могат да имат тежки психологически последици за жертвите и следователно трябва да бъдат правно признати и съответно преследвани;

12. призовава държавите членки да гарантират, че лицата, преживели изнасилване, имат пълен достъп до незабавни, всеобхватни, безопасни, поверителни и специализирани медицински грижи и услуги толкова дълго, колкото е необходимо, като например клинично лечение след изнасилването и достъп до сексуално и репродуктивно здраве и права, включително клинична спешна контрацепция, последваща профилактика, лечение на инфекции, предавани по полов път, и достъп до безопасен и законен аборт, допълнени от дългосрочни грижи при травма, психологическа и психосоциална подкрепа и подходящи последващи услуги в подкрепа на възстановяването; отново подчертава критичния характер на тези услуги за преживелите изнасилване лица и значението им за гарантиране на възможно най-добрите здравни резултати и подкрепа за възвръщането на чувството им за телесна автономност;

13. призовава Комисията да гарантира, че държавите членки спазват член 26 от Директива (ЕС) 2024/1385 относно борбата с насилието над жени и домашното насилие по отношение на предоставянето на специализирана подкрепа на жертвите на сексуално насилие, адаптирана към техните специфични нужди, безплатно и при достатъчно добро географско разпределение и капацитет; подчертава необходимостта всички жени, преживели сексуално насилие, да имат достъп до ресурси, като например 24-часови кризисни центрове, където да могат да получат

медицински грижи, психологическа подкрепа и правни съвети, без да е необходим официален доклад; освен това призовава държавите членки да гарантират, че лицата, преживели изнасилване, имат достъп до правна подкрепа;

14. насърчава непрекъснатия обмен на най-добри практики между държавите членки, за да се насърчи хармонизирането на стандартите за лечение и да се гарантира последователна, образована и висококачествена подкрепа и лечение за жертвите на изнасилване в целия ЕС;

15. настоятелно призовава за наличието на обществени услуги на всички етапи от процеса на обезщетяване, по-специално по отношение на предоставянето на съществена психологическа и правна подкрепа и помощ при търсенето на работа; призовава държавите членки да спазват Конвенцията от Истанбул, като предоставят защитни мерки и мерки за подкрепа на лицата, преживели изнасилване, с акцент върху правата на човека и безопасността на жертвите, с цел да се избегне вторичната виктимизация;

16. призовава държавите членки да гарантират, че специалистите, за които има вероятност да бъдат в контакт с жертви на изнасилване — като например служители на правоприлагащите органи, съдебномедицински персонал, съдебни служители, съдии и прокурори, адвокати, здравни специалисти, служители на социалните служби, образователен и друг съответен персонал и специалисти на първа линия — получават задължително, редовно, подходящо, ефективно и съобразено с нуждите обучение; подчертава, че това обучение следва да бъде насочено към предотвратяване на вторичната виктимизация, за да се избегнат и идентифицират вредните стереотипи, свързани с пола, да се премахнат поведението и нагласите, в които жертвата бива обвинявана, а пострадалите да се третират по начин, съобразен с травмите, пола, възрастта и уврежданията, в съответствие с член 36 от Директива (ЕС) 2024/1385 и без да се засягат независимостта на съдебната власт и различията в организацията на съдебната система в целия ЕС; призовава Комисията да разшири подкрепящите от ЕС програми за обучение в съответствие с най-добрите съдебни практики и призовава държавите членки да гарантират, че службите на първа линия разполагат с капацитет и ресурси, за да отговорят ефективно на нуждите на пострадалите чрез осигуряване на задължително обучение за всички практикуващи юристи и служители на правоприлагащите органи, които са в контакт с пострадалите от изнасилване;

17. призовава държавите членки да гарантират, че здравните специалисти, като например педиатри, гинеколози, акушери и акушерки и персонал, който предоставя психологическа подкрепа, преминават целево обучение за установяване и

третиране с междусекторен подход на физическите, психологическите и сексуалните последици от изнасилването за лицата, преживели това престъпление;

18. призовава държавите членки да засилят сътрудничеството между правоприлагащите и съдебните органи, гражданското общество, организациите на местно равнище, Европейския институт за равенство между половете и други съответни специализирани участници относно разработването на обучение, по-конкретно относно вредните стереотипи, свързани с пола, комбинираната дискриминация и погрешните схващания, митовете и стереотипите за изнасилването, които все още възпрепятстват прилагането на законодателство относно изнасилването, основано на понятието за съгласие; подчертава, че полицейските служители и съдиите с повишени знания и умения за разбиране и зачитане на всички жертви на сексуално насилие допринасят за намаляване на недостатъчното докладване и свеждане до минимум на повторната виктимизация, като същевременно създават по-безопасна среда за лицата, преживели изнасилване; освен това призовава държавите членки да гарантират, че обучението за членовете на съдебната система и специалистите в областта на правото и правоприлагането следва международните стандарти в областта на правата на човека и съдебната практика по отношение на изнасилването;

19. призовава държавите членки, в консултация с организациите на гражданското общество и специализираните служби за жени, да разработят и издадат специализирани и чувствителни към аспектите на пола насоки за съответните органи, включително съдии, които участват в наказателни и, когато е приложимо, граждански производства, свързани с престъплението изнасилване; подчертава, че тези насоки трябва да предоставят инструкции за това как да се третират лицата, преживели изнасилване, по съобразен с травмата и пола начин, да се идентифицират и избягват свързаните с пола стереотипи и да се гарантира, че жертвите, включително тези, които са подложени на комбинирана дискриминация, се зачитат и защитават от вторична виктимизация и нови посегателства; подчертава освен това, че насоките трябва да включват инструкции за насочване на жертвите към специализирани служби за подкрепа, включително медицински служби, за да се гарантира, че те получават подходящо лечение; призовава за това тези насоки да бъдат редовно преразглеждани и актуализирани в сътрудничество с организациите на гражданското общество и специализираните служби за жени, за да се гарантира тяхната ефективност и да се осигурят възможно най-добрите резултати за лицата, преживели изнасилване, както и да се сложи край на системните и структурните недостатъци, които насърчават общественото чувство за безнаказаност на изнасилванията и

позволяват на извършителите на сексуално насилие да остават ненаказани;

20. отбелязва, че законодателната реформа трябва да бъде допълнена от образователни мерки за насърчаване на промяна в поведението и повишаване на разбирането за значението на съгласието в сексуалните взаимоотношения; призовава Комисията да представи през 2026 г. насоки на ЕС, достъпни на всички 24 езика на ЕС, относно чувствително към аспектите на пола, междусекторно и всеобхватно образование в областта на сексуалността и взаимоотношенията, основано на съгласие, които следва да се борят със свързаните с пола стереотипи, да подчертават структурния характер на неравенството между половете и неговото присъствие в сексуалността и взаимоотношенията, и да насърчават поведение без насилие и работа за окончателно изкореняване на насилието, основано на пола, включително изнасилванията, неравенството и дискриминацията; освен това призовава Комисията да следи отблизо прилагането на тези насоки от страна на държавите членки и да публикува оценка за тях преди края на настоящия мандат; поради това призовава държавите членки да гарантират включването на съобразено с възрастта всеобхватно образование в областта на сексуалността и взаимоотношенията в националните образователни програми;

21. подчертава решаващата роля на кампаниите за повишаване на обществената осведоменост и програмите за превенция за справяне с митовете за изнасилването и насърчаване на взаимоотношения, основани на съгласие, особено сред младите хора, предвид факта, че липсата на сексуално образование подхранва невярна информация и вредни стереотипи; призовава Комисията да проведе кампании за повишаване на обществената осведоменост в целия ЕС, за да образова хората относно съгласието, взаимоотношенията, сексуалната неприкосновеност и телесната автономност и да противодейства на митовете, свързани с изнасилването; освен това призовава Комисията да разработи кампании, насочени по-специално към младите мъже, за борба с антиполовото съдържание и пропагандата онлайн на идеологията „инсел“, които нормализират сексуалното насилие и поддържат вредните стереотипи, свързани с пола, като допринасят за преобладаващия сложен набор от убеждения и социални норми, насърчаващи мъжката сексуална агресия и подкрепящи насилието срещу жени, чрез създаване на среда, в която сексуалното насилие се нормализира и оправдава чрез продължаващо неравенство между половете и вредни нагласи по отношение на пола и сексуалността;

22. призовава Комисията да гарантира, че държавите членки спазват член 35 от Директива (ЕС) 2024/1385 относно борбата с насилието над жени и домашното насилие, като приемат и редовно провеждат образователни инициативи, основани на

понятията за доказателства и съгласие, кампании за повишаване на осведомеността и мерки, насърчаващи промяна в поведението и разбиране, при които се признава, че съгласието трябва да е свободно изразено, взаимно и основано на принципите на телесна автономност и сексуална неприкосновеност; призовава Комисията да следи отблизо транспонирането на тази директива от страна на държавите членки, и по-специално на член 35 от нея;

23. приканва държавите членки да адаптират своето законодателство по отношение на давностния срок за престъпленията, свързани с изнасилване, като се има предвид, че липсата на съгласие е основният елемент на тези престъпления и че много от пострадалите са в състояние да разпознаят, назоват или съобщят фактите едва след значителен период от време, често поради травма, страх, социален натиск или непознаване на динамиката на съгласието; поради това подчертава необходимостта от удължаване на давностния срок, за да се гарантира ефективен достъп до правосъдие в съответствие с основните права; припомня, че неотдавна Парламентът призова държавите членки да гарантират, че за престъпленията, посочени в членове 3 и 9 от Директивата относно сексуалното насилие над деца, не се прилага давностен срок; подчертава, че прекалено кратките давностни срокове възпрепятстват пострадалите лица да търсят справедливост и подкопават тяхната защита; призовава държавите членки да разгледат първопричините за недостатъчното докладване и да гарантират, че давностните срокове не възпрепятстват ефективното наказателно преследване на престъпленията, свързани с изнасилване;

24. призовава държавите членки да гарантират предоставянето на ефективни обезщетения за всички лица, пострадали от основано на пола насилие, включително сексуално насилие, в съответствие с националното право; припомня, че такива обезщетения следва да бъдат адекватни, бързо разпределени, цялостни и съизмерими с тежестта на претърпяната вреда и следва да вземат предвид рисковете от междусекторна дискриминация;

25. изисква от държавите членки да предприемат подходящи мерки, за да гарантират съществуването на програми за такива извършители на престъпления, които са насочени или сами се обръщат за помощ и извън системата на наказателното правосъдие, и че е налице незабавен достъп до подкрепа, като се признава тяхната роля за предотвратяване на основаното на пола насилие в бъдеще, нарушаване на мълчанието относно изнасилването, премахване на преобладаващите комплексни убеждения и социални норми, които подхранват мъжката сексуална агресия и насърчават насилието срещу жени, създаване на среда, в която сексуалното насилие се нормализира

и оправдава от продължаващите неравенства между половете и вредните нагласи към пола и сексуалността в нашето общество;

26. решително подкрепя и насърчава гражданското общество и жертвите на изнасилване да нарушат мълчанието относно това престъпление; признава, че натискът от страна на гражданското общество и преживелите изнасилване лица е основната движеща сила за насърчаване на законодателни промени в държавите членки; припомня колко важно е правото на мирни събрания за осъществяването на обществени промени и стремежа към законодателство относно изнасилването, основано на понятието за съгласие;

27. признава решаващата роля на неправителствените организации и специализираните служби за жени, като например центровете за подкрепа и приютите за жени, телефонните линии за помощ, кризисните центрове за изнасилване, центровете за насочване на жертвите на сексуално насилие и службите за първична превенция, за предоставянето на съвети и подкрепа на жертвите; призовава Комисията и държавите членки да предоставят подходящо финансиране, за да се гарантира поддържането и развитието на такива услуги; изисква засилена подкрепа за тези организации на гражданското общество и защитници на правата на жените чрез увеличена и целева финансова подкрепа в бюджета на ЕС;

28. подчертава необходимостта от силни и устойчиви партньорства с местни организации и защитници на правата на жените, особено в държави, в които гражданското пространство е застрашено и враждебните реакции срещу равенството между половете и сексуалните и репродуктивните права се увеличават;

29. подчертава значението на това да се укрепи изпълнението, правоприлагането и мониторинга на законодателството относно сексуалното насилие и изнасилването и призовава за разработването на общоевропейски критерии и показатели за оценка на ефективността и въздействието;

30. подчертава ролята на ЕС за засилване на сътрудничеството с агенциите на ООН, например ООН – Жени и Фонда на ООН за населението, и международните партньори, като Съвета на Европа, Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, за постигане на напредък в областта на равенството между половете и борбата със сексуалното и основаното на пола насилие в рамките на Програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие, Пекинската платформа за действие и Програмата за действие на Международната конференция за населението и развитието;

31. насърчава непрекъснатия диалог и сътрудничество между институциите на ЕС, държавите членки и гражданското общество, за да се гарантира, че сексуалното насилие се разглежда не само като индивидуален акт на вреда, но и като проява на по-широко неравенство между половете и структурна дискриминация;

32. призовава държавите членки да гарантират, че установените системи за събиране на данни относно основаното на пола насилие обхващат събирането, разработването, изготвянето и разпространението на статистически данни относно изнасилванията, включително, но не само, социален пол, възрастова група (дете/възрастен), расов и етнически произход на жертвата и на извършителя и отношенията между жертвата и извършителя; изисква Европейският институт за равенство между половете (EIGE) и Агенцията на Европейския съюз за основните права (FRA) да подкрепят процеса на наблюдение и да допринасят допълнително за събирането на данни и научните изследвания във връзка с всички форми на основано на пола насилие, включително изнасилванията;

33. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция съответно на Съвета и Комисията.